

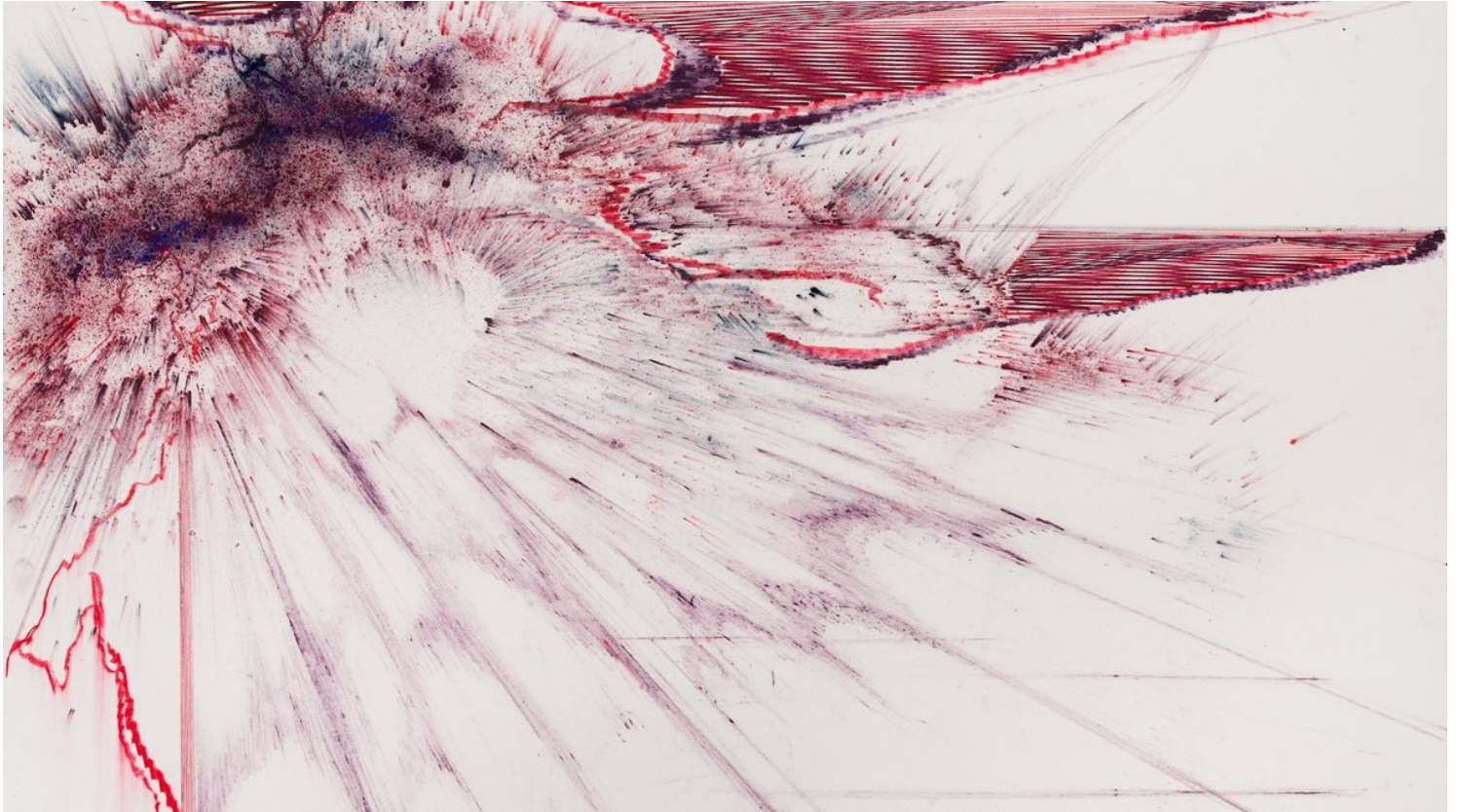
[Anmeldelse](#)

At navigere i ødelagte verdener

Af

Trine Rytter Andersen

4. juli 2020

Ferdinand Ahm Krag: *Uden titel*, 2019.

[Del](#)

Udstillingen NAVIGATIONER – på kanten af en verden i forandring på Vejle Kunstmuseum kobler historiske navigationskort, raderinger af Rembrandt og samtidskunstnerne Gry Bagøien, Kristoffer Ørum, Rikke Benborg og Ferdinand Ahm Krag sammen til en særdeles seværdig udstilling om at navigere i en verden i forandring.

info

Navigeringer - På kanten af en verden i forandring
8 mar - 16 aug 2020

[Gry Bagøien](#)[Kristoffer Ørum](#)[Ferdinand Ahm Krag](#)[Rikke Benborg](#)

Artiklen fortsætter efter annoncen

Annoncering på artmatter.dk

Udstillingen *NAVIGERINGER – på kanten af en verden i forandring* på Vejle Kunstmuseum kobler historiske navigationskort, raderinger af Rembrandt og samtidskunstnerne Gry Bagøien, Kristoffer Ørum, Rikke Benborg og Ferdinand Ahm Krag sammen til en særdeles seværdig udstilling om at navigere i en verden i forandring.

Udstillingen *NAVIGERINGER – på kanten af en verden i forandring*, vises netop nu på Vejle Kunstmuseum. Det er en mørk udstilling, symbolsk og konkret. Den besøgende overraskes og rives med, så snart hun træder ind i udstillingssalens halvmørke. Der må hun hengive sig til forskelligartede visuelle gestalter, der lyser som magiske ører i et mørkt hav af lyd: et forunderligt manende univers, så fyldt med drømme og den type smerte, som tilhører længslens sanselige og suggestive ontologi.

Jeg siger ikke mere, for jeg vil ikke spoile denne udstillings overordnede virkemidler: underbelysthed og lyd, og disses kraftfulde indvirkning på gæsten. For netop trådt ind i udstillingens animerede univers mister du orienteringen og tvinges til selv straks at gå i gang med at navigere i en installatorisk topografi, som indeholder ganske forskellige værktøjer fra ganske forskellige historiske epoker. Du er i et ukendt landskab.

Installationsfoto: *NAVIGERINGER*, Vejle Kunstmuseum 2020. Foto: David Stjernholm.

Som titlen påpeger, handler det om at navigere – konkret om plurale navigationer i den nuværende antropocæne tilstand, hvor det begynder at dæmre for os, at vi med vores destruktive og udbytende civilisation nu for alvor begynder at mærke effekten af at have skidt godt og grundigt i egen rede.

Verden, som vi kender den, er ved at forsvinde. Arter uddør, klimakrisen sætter verdens fattigste under pres, og der findes ikke en kvadratmeter på kloden, hvor du ikke kan finde mikroplast og radioaktive isotoper.

Læg hertil den digitale revolutions mørke fætter, hvor IT er i færd med at ændre os som sociale, autonome væsener i en fysisk verden og overflødiggøre vores legemer ved at tilbyde os personliggjorte avatarer med grænseløse digitale mulighedsrum at udforske og fortabe os i.

Rembrandt van Rijn: *Selvportræt*.

Kort sagt: som art er vi på spanden – sammen med alle de andre arter, som vi først nu, måske, er klar til at lære at kende. "Hvad gør vi?", er det altafgørende spørgsmål. Hvordan navigerer vi i sådan en situation?

Udstillingens genistreg er koblingen mellem historiske navigationskort, raderinger af Rembrandt og samtidskunst. Gennem denne treklang anskueliggøres kartografiens historie og dens betydning for de verdensanskuelser og deres æstetisering, vores vestlige kultur har benyttet sig af gennem forskellige perioder. Vi ser dette spejlet i kunsten hos Rembrandt, der, sandsynligvis ubevidst, allerede dengang forstod de mørke faldgruber, som lurte bag verdensbilledernes fortegninger og udeladelser.

Kortlægning er ikke neutral

Meget forenklet peger udstillingen på, hvordan forskellige opfattelser af jordens placering i universet har afløst hinanden fra middelalderen til oplysningstiden. Udviklingen går fra et statisk, evigt verdenssyn til en dynamisk forståelse af en verden, der altid er i forandring. Samtidig redegøres der for, hvorledes 'mørket', som er allestedsnærværende som en ydre omstændighed i middelalderen, gradvist 'oplyses', når verden kortlægges i takt med de opdagelsesrejsendes erobringer af samtlige kontinenter.

Kortlægningen har siden Oplysningstiden omfattet hele kloden, og den er ingen neutral foreteelse. Tværtimod er et navigationskort altid udstyret med en række markører, såvel faktuelle som æstetiske, der

henviser til hierarkier, bevægelsesmuligheder og grænser på et givent tidspunkt.

Kortet er et billede – en iscenesættelse – og dette billede påvirker naturligvis vores opfattelse af Verden.

Hendrick Donckers verdenkort fra *De Zee-Atlas ofte Water-Werelt*, 1669.

Det giver mening at inddrage samtidskunstnere

Kunstnere har været opmærksomme på kortbeskrivelsernes autoritære agendaer, og på hvordan kortene altid afspejler magthavernes ideologier. Derfor har vi set avantgardistiske, surrealistiske og politiske modsvar: utopiske landkort, alternative landkort, der peger på alt det, som udelades eller taler overherredømmet imod, ved at afsløre dets magtgreb og vise os, hvordan verden deles mellem de få magtfulde på bekostning af de mange magtesløse.

Kunsten har, når den ikke er optaget af 'det skønne' og æstetik alene, altid været arnested for kritisk tænkning og stimulering af modkulturer. Derfor giver det god mening at fortælle en historie om navigation med hjælp fra fire eftertænksomme samtidskunstnere: Gry Bagøien, Kristoffer Ørum, Rikke Benborg og Ferdinand Ahm Krag.

Gry Bagøien: *Instinkt*, 2017. Foto: David Stjernholm.

At synge med pukkelhvaler

Gry Bagøien beskæftiger sig med kommunikation med dyr. På et søtogt i Norge synger hun for pukkelhvaler, hvis sang fortsat er et mysterium for forskerne. Hendes tilstedeværelse i et befærdet farvand, hvor hvaler kæmper om sildene med store kommercielle fiskefartøjer, hvis larm fylder rummet under havoverfalden, afstedkommer i første omgang ikke den store interesse fra hvalerne. Men til sidst lægger de sig i en kreds omkring båden "som om de lytter".

Gry Bagøiens arbejde kan ses i forlængelse af en forholdsvis ny akademisk tradition, som interesserer sig for vores forhold til de andre arter, vi deler jorden med, og gennem studier og feltarbejde rejser kritik af den måde, vi hidtil har forstået dyr på. Dyr's følelsesliv og sprog har ikke været genstand for megen interesse fra den konventionelle videnskab, og af den grund har den legitimeret en grusom og arrogant industri, som slavegør dyr og udnytter dem uden hensyn til deres sociale, følelsesmæssige og fysiske behov.

Originale tænkere og feminister som californiske Donna Haraway og Derrick Jensen taler for, at vi i fremtiden må lære at leve sammen med dyr og planter på helt nye måder – at de, hvis vi lytter, har noget vigtigt at fortælle os.

Et 3d-printet monster

Kristoffer Ørums værk handler også om at opfange signaler. Han udfolder en spekulativ fortælling om den invasive signalkrebs, der aktuelt udkonkurrerer de indfødte krebs i danske vandløb. I det Ørumske univers forstås det 'invasive' som en art virus, symboliseret ved den fysiske krebs, og dette mikses behændigt med ideer om et andet aktuelt skræmmescenarie, nemlig 5G-stråling.

Installationsfoto: *NAVIGERINGER*, Velje Kunstmuseum 2020. Foto: David Stjernholm.

Ørums *Signalkrebs* bliver et 3d-printet monster, hvis evner til at modtage, filtrere og infiltrere er monstrøse og grænseoverskridende. Værket, der fremstår som en udstilling på et naturhistorisk museum, tapper behændigt ind i såvel den biologiske som den digitale verden. Det taler om kontroltab og om vores frygt for det ukendte, og det lykkes ham at fremmane en ganske overbevisende krebs-hybrid, som enhver bør vogte sig for at komme i klørerne på.

Sammenstillingen med hollandske Heinrick Dunkers Søatlas (1625-1699) viser os, hvordan kortlægningen fungerer i erobringens og verdensherredømmets tjeneste. Rembrandts fine og følsomme små raderinger af mennesker fra samme periode peger på, hvordan oplysningen om den ydre verden forårsager en forøget interesse for menneskets mørklagte indre verden. Mørket flytter dermed fra det ydre til det indre, og af den grund får de forestillinger og fantasier, vi har om verden, en kolossal betydning og kraft.

Virkeligheden bliver først en stor sammenhængende (kristen) fortælling. I nyere tid har den, godt hjulpet af dekonstruktiv og postmoderne filosofi, udspaltet sig i mange parallelle fortællinger til den multivokale situation, vi befinder os i her godt på vej ind i en præ-apokalyptisk epoke.

Vanskeligt at navigere i informationshavet

Det paradoksale er, at vi lever i en verden fyldt med viden. Alligevel er det tilsyneladende blevet meget vanskeligere at navigere i det hav af informationer, der truer med at oversvømme og drukne os, frem for at oplyse og redde os.

Rikke Benborg giver i videoværket *Endless Points of Being* sit legeme en hypnotisk tumble-tur i den digitale forvandlingsmaskine. Her mellem virkelighed og fiktion – mellem form og opløsning – bliver hun til forførende vægtløs krystallinsk farve og lysende streger på en storskærm.

Rikke Benborg: *Endless Points of Being*, video, 2020.

Vanskeligt at navigere inde i os selv

Ferdinand Ahm Krag's *Rouge Planet*, er en anden form for introspektion – billeder af indre horisonter, der, som de ynder, aldrig lader sig indhente. Den umulige opgave forsøges løst gennem opbygningen af porøse rum på billedfladerne. Billederne bliver derfor en form for sigte, hvorigennem virkelighedens små brudstykker som sandkorn kan drysse ned og fæstne sig. Krag's bestræbelser spejler netop de vanskeligheder, vi alle har netop nu med at orientere os inde i og udenfor os selv.

Profetisk udstilling

Uden at bibringe konkrete svar på noget som helst lykkes udstillingen som helhed med at virke 'profetisk'. Det er mørklægningens og alle de suggestive og anelsesfulde effekter, der tilsammen skaber denne storladne, næsten romantiske vibration. *We are doomed! And we know it!*

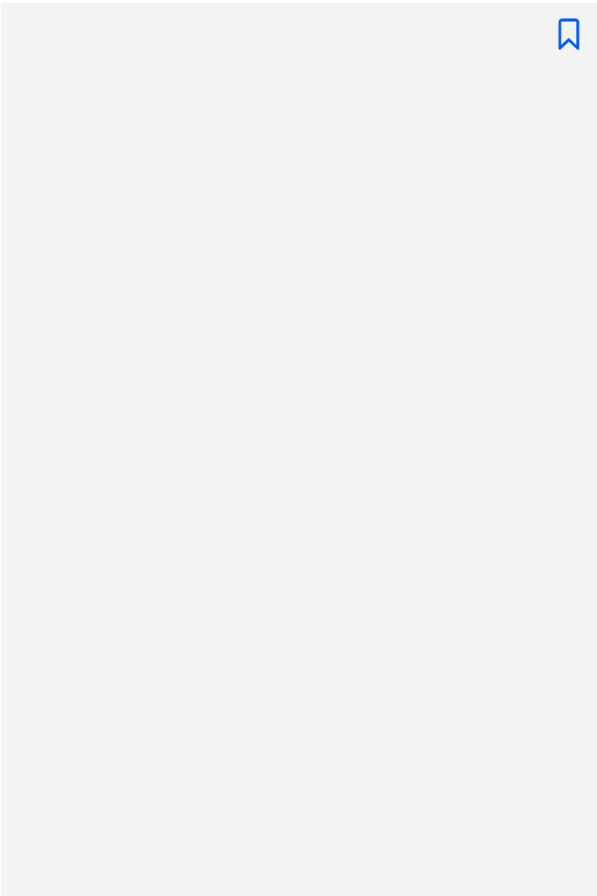
Installationsfoto: *NAVIGERINGER*, Velje Kunstmuseum 2020. Foto David Stjernholm.

Det er tilsyneladende det forførende og lumske, falske og kunstige, der infiltrerer alle bevidstheder og organismer. Det biologiske, det materielle og det digitale er blandet sammen; vi har mistet orienteringen. Situationen tvinger os til langsomt at forsøge at skille tingene ad igen. Hvilke kort, vi i fremtiden vil tegne og navigere efter, er stadig det helt store uafklarede spørgsmål.

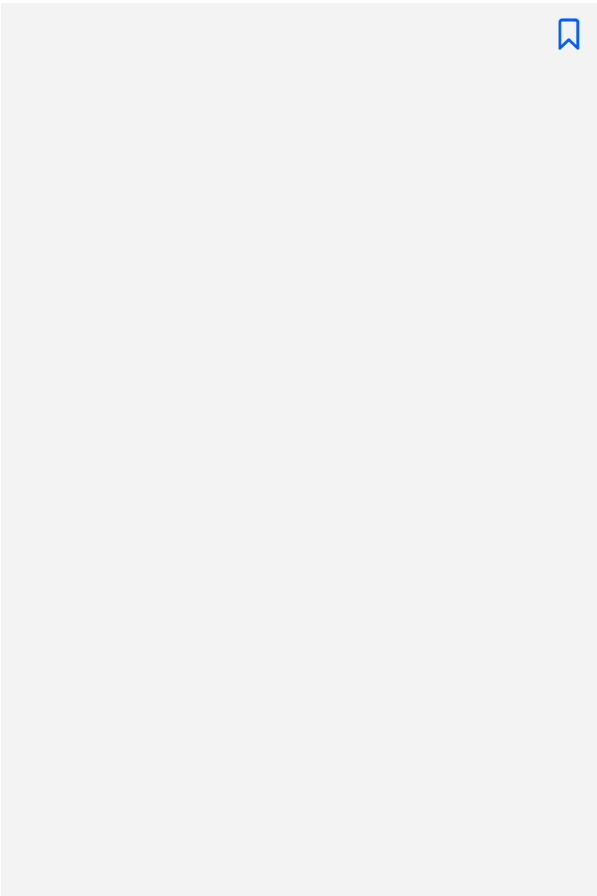
Men på opdagelsesrejse i den ødelagte verden skal vi, og den er begyndt.

Relaterede profiler

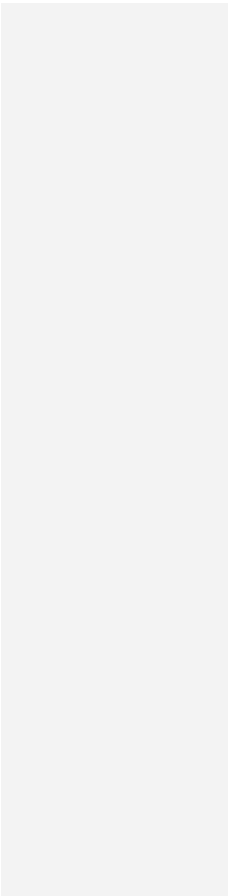

Gry Bagøien

Kristoffer Ørum

Ferdinand Ahm Krag

📍 København

Relaterede events

Artiklen fortsætter efter annoncen

Annoncering på artmatter.dk

Home

Journal

Guide

Live

Om

Annoncering
Kontakt

Nyhedsbrev

Få tilsendt vores inspirerende nyhedsbrev, hvor vi oplyser om kunstneriske events, ferniseringer, udstillinger.

Email

→ Send